

WYDANIE II/2023

e-PORADNIK

Powiat świdnicki

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATSWIDNIK.PL

*poradnik przygotowany w ramach zadania
publicznego realizowanego
w formie powierzenia zadania przez
Zarząd Powiatu Świdnickiego*

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z POWIATEM ŚWIDNICKIM - dnia 30.12.2022r. o powierzenie realizacji zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w części dotyczącej prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w powiecie świdnickim w 2023r.

Realizator Zadania i Wydawca :

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" z siedzibą w Lublinie

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

tel.: (81) 710-46-30

fax: (81) 746-13-24

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Autor artykułów:

Dorota Ulikowska – Prawnik/Mediator

LUBLIN, CZERWIEC 2023

Strona 1

Spis artykułów

1. Chronić własny dom można zainstalować kamerę na posesji, ale należy pamiętać o sąsiadach 3
2. Gdy mój adwokat nie może uczestniczyć w posiedzeniu sądu lub innego organu 7
3. Kontrola trzeźwości pracowników na obecność alkoholu i innych środków działających jak alkohol 11

1. Chroniąc własny dom można zainstalować kamerę na posesji, ale należy pamiętać o sąsiadach

Ochrona własnego majątku oraz dobytku jest rzeczą naturalną i tym bardziej zrozumiałą, gdy w okolicy często zdarzają się kradzieże, włamania, czy wandalizm. Prywatny monitoring jest więc idealnym rozwiązaniem na powyższe problemy, szczególnie przydatny wtedy, gdy sprawcę trudno złapać na gorącym uczynku. Jednak kamery gromadzą dużą liczbę danych, dlatego przed jej uruchomieniem warto zastanowić się, czy nie narusza prywatności przechodniów lub właścicieli sąsiednich posesji.

Monitoring na własnej posesji

W sytuacji zagrożenia i ze względów bezpieczeństwa właściciele nieruchomości coraz częściej zakładają **instalacje monitorujące własny dom** oraz posesję. Decydując się na ten krok należy pamiętać, że kamera swoim zasięgiem nie może obejmować zbyt dużego obszaru, a w związku z tym trzeba pamiętać o zasadach dotyczących najbliższego sąsiedztwa. Urządzenia rejestrujące obraz nie mogą ingerować w prywatność sąsiednich posesji, nagrywać ich podwórek, ani osób tam przebywających, jak również przestrzeni publicznej tj. chodnika, ulic oraz pieszych.

Właściciel monitoringu a RODO

W Polsce w 2018 roku weszły w życie przepisy ustawy o ochronie danych osobowych (dalej jako: UODO), które zostały zaimplementowane do polskiego porządku prawnego w związku z uchwaleniem Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 2016 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (dalej jako: RODO).

WAŻNE

Unijne oraz polskie regulacje stanowią, iż właściciel monitoringu, rejestrujący inne osoby aniżeli domownicy, ma takie same obowiązki jak każdy inny podmiot przetwarzający dane osobowe (zob. art. 2. ust. 2. RODO).

Właściciel kamery jako administrator danych osobowych

Właściciele kamer często nie zdają sobie sprawy z tego, jak istotną różnicę z punktu widzenia RODO powoduje nawet przypadkowe, nieprzemyślane nakierowanie kamery poza własne podwórkę, na drogę lub sąsiednią nieruchomość. Taki sposób zainstalowania kamery jest dopuszczalny, jednak

właściciel kamery, na skutek takiego, pozornie drobnego, działania staje się administratorem danych osobowych osób, które pojawiają się na nagraniach.

Przepisy RODO nie mają zastosowania do przetwarzania danych osobowych przez osobę fizyczną w ramach działalności czysto osobistej lub domowej, pod warunkiem że nie ma ona związku z działalnością zawodową lub komercyjną. Kamera obejmująca wyłącznie teren posesji osoby, która ją instaluje, nie jest objęta regulacjami RODO. Jeśli jednak osoba fizyczna wykorzystuje dane osobowe w celach wykraczających poza „sferę osobistą” — wówczas musi przestrzegać przepisów o ochronie danych osobowych (art. 2 ust. 2 lit. c RODO).

Kamera nie jest objęta regulacją RODO, gdy:

- obejmuje swoim zasięgiem wyłącznie monitorowaną posesję
- nagrywa tylko domowników oraz gości odwiedzających właściciela posesji

Kamera jest objęta przepisami RODO, gdy:

- nagranie z kamery utrzuwa sytuacje na chodniku, ulicy oraz przejściach
- nagranie obejmuje dom i podwórkę sąsiadów oraz osoby tam przebywające

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

Rejestrując dane poza sferą osobistą właściciel kamery, jako administrator danych osobowych, obowiązany jest podać cel zbierania danych (obrazu) oraz czas ich przechowywania. Nagranie może wykorzystywać jedynie w celu ochrony osób i mienia, jako dowód w sprawie, np. kradzieży, rabunku, zniszczenia mienia, ale tylko przed sądem. Nie może jednak użyć nagrania rejestrującego sytuację jaka ma miejsce na chodniku, ulicy albo na podwórku sąsiadów i upublicznić je, np. w mediach społecznościowych.

Europejska Rada Ochrony Danych w wytycznych nr 3/2019 w sprawie przetwarzania danych osobowych przez urządzenia wideo wskazała również na inne **czynniki, które trzeba wziąć pod uwagę montując monitoring:**

- użytkownik monitoringu wizyjnego o charakterze domowym musi rozważyć, czy łączy go jakiegokolwiek relacje z osobą, której dane dotyczą,
- czy skala i częstotliwość monitoringu wskazują na jakąkolwiek działalność zawodową z jego strony, a także
- potencjalny negatywny wpływ monitoringu na osoby, których dane dotyczą.

Obecność któregośkolwiek z wyżej wymienionych elementów niekoniecznie sugeruje, że przetwarzanie wykracza poza zakres wyjątku dla gospodarstw domowych – aby to stwierdzić, należy dokonać ogólnej oceny.

Jeśli ocena konkretnego przypadku wskazuje, że monitoring służy działalności o charakterze czysto osobistym lub domowym, taka okoliczność nie jest objęta przepisami RODO. Sytuacja jednak się zmienia, gdy kamera rejestruje teren znajdujący się poza prywatną posesją.

Monitoring obejmuje ulicę i chodnik

Gdy **monitoring rejestruje teren poza prywatną posesją**, czyli część ulicy, chodnika, pojazdy oraz przechodniów, wówczas przetwarzanie danych osobowych osób, które znajdują się na nagraniach, musi być zgodne z RODO. W szczególności należy ustalić cel monitoringu oraz upewnić się, czy nie jest możliwe zastosowanie innych środków, które pozwolą go zrealizować, a nie będą wymagały gromadzenia tak dużej liczby danych. Konieczne jest również wskazanie uzasadnionego interesu administratora i uzasadnienie, dlaczego nagrywanie konkretnego miejsca jest ważniejsze niż prawo do prywatności osób, które znajdują się na nagraniach.

Poza tym, administrator danych musi wyraźnie oznaczyć monitorowany teren, zadbać o bezpieczeństwo nagrań oraz ustalić jak najkrótszy okres ich przechowywania.

WAŻNE

Właściciel monitoringu jest odpowiedzialny za zabezpieczenie sprzętu i nagrań przed dostępem osób nieupoważnionych.

Monitoring obejmuje nieruchomość sąsiada

Nagrywanie posesji sąsiada będzie możliwe za jego zgodą.

Gdy kamery prywatnego monitoringu uchwycą choćby część posesji sąsiada właściciel kamery ma obowiązek zwrócić się do niego o zgodę lub musi dostosować kąt ustawienia kamery tak, aby rejestrowała tylko nagrania do granicy posesji.

Może się zdarzyć, że powyższą zgodę na rejestrowanie obrazu z jego posesji sąsiad udzieli nawet z chęcią, ponieważ on również może obawiać się o swoje bezpieczeństwo. Należy jednak pamiętać, że sąsiad może w każdej chwili wycofać tę zgodę, a w takim przypadku należy natychmiast zaprzestać używania kamer w ten sposób.

Oznakowanie posesji: „Obiekt monitorowany”

Nie każda monitorowana posesja musi być oznaczona specjalnym znakiem (tabliczką) informującą o monitorowaniu obiektu, gdyż wszystko zależy od zasięgu obrazu kamer.

Kiedy **zasięg kamery obejmuje wyłącznie prywatny teren**, wówczas tabliczka z informacją o monitoringu nie jest obowiązkowa. Chociaż przepisy nie zabraniają korzystania z kamer na prywatnym podwórku w stosunku do osób trzecich przebywających w domu właściciela i jego otoczeniu, oczywiście za jego zgodą, np. członkowie dalszej rodziny, znajomi, opiekunka do dzieci, fachowcy wezwani do naprawy usterki lub ekipa remontowa oraz inni goście, to z ostrożności i dla komfortu gości odwiedzających posesję, warto ich poinformować o urządzeniach monitorujących i nagrywających obraz albo na posesji zamontować specjalne oznaczenie.

WAŻNE

Kamery gromadzą dużą liczbę danych – rejestrują wygląd ludzi i ich zachowania. Niejednokrotnie rejestrują osoby, które nie wiedzą, że są nagrywane, albo nie chcą, aby ich wizerunek, czy zachowania były utrwalane.

W sytuacji, **gdy kamera wykracza poza posesję właściciela** i obejmuje część chodnika oraz ulicy położonych przy jego nieruchomości, wówczas istnieje obowiązek umieszczenia odpowiedniej informacji o monitoringu — zwykle jest to tabliczka z napisem **"Obiekt monitorowany"**.

Przyczyny instalowania kamer na prywatnych posesjach

Powodem instalacji monitoringu często są spory między osobami prywatnymi o korzystanie oraz dostęp do wspólnych wejść i obszarów, przemoc fizyczna i psychiczna, zakłócanie porządku oraz spokoju lub uszkodzenie mienia. Każda taka sprawa wymaga indywidualnego podejścia i rozważenia w kontekście ochrony danych osobowych. Często jednak to nie spór z zakresu ochrony danych osobowych przed organem nadzorczym jest właściwą drogą, a na przykład mediacja przed właściwym organem czy sąsiedzkie porozumienie.

WAŻNE

W wielu przypadkach celem instalacji kamer na prywatnej posesji nie jest bezpieczeństwo.

Kamera naruszyła dobra osobiste osoby trzeciej

Gdy okaże się, że **monitoring naruszył czyjeś dobra osobiste** i osoba pokrzywdzona zwróci się ze sprawą do sądu, wówczas właściciel monitoringu może otrzymać nakaz zmiany ustawienia kamer, a nawet usunięcie kamer monitoringu. Ponadto sąd może zasądzić wypłatę zadośćuczynienia dla poszkodowanego za naruszenie jego dóbr osobistych.

Zanim jednak pokrzywdzony wystąpi na drogę sądową uprzednio powinien wystąpić z prywatnym wezwaniem do dobrowolnego usunięcia naruszeń. Głównie chodzi o to, aby zwrócić się do właściciela monitoringu celem ustalenia, czy dobra osobiste lub prywatność została naruszona.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)*
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/6791 z dnia 27 kwietnia 2016 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE*
- *Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-212/13, František Ryneš przeciwko Úřad pro ochranu osobních údajů, z dnia 11 grudnia 2014 r.*

Autor: Dorota Ulikowska – Prawnik/Mediator

2. Gdy mój adwokat nie może uczestniczyć w posiedzeniu sądu lub innego organu

Adwokat jako pełnomocnik procesowy jest upoważnionym reprezentantem strony, szczególnie w postępowaniu sądowym w różnych procesach lub postępowaniach nieprocesowych, ale też przed innymi organami. Adwokata może posiadać każdy, kto potrzebuje pomocy i zastępstwa, bo nie chce się sam reprezentować, nie zna się na przepisach i procedurze, czuje się zagubiony i niepewny lub nie może być obecny w sądzie. Adwokat może za stronę dokonywać rozmaitych czynności procesowych, np. wnosi pozew (lub go cofa), gdy jego klient jest stroną powodową; odpowiada na pozew, gdy jego klient jest stroną pozwaną; składa dalsze pisma procesowe lub wnioski; zawiera ugody przed sądem, itd. – ale przede wszystkim wspiera swojego klienta w czasie postępowania. Bywają sytuacje, że adwokat z różnych przyczyn nie może być ze swoim klientem w sądzie.

Adwokat – pełnomocnik strony i jego rola

Adwokat (z łac. *advocatus, advocare* – wzywać na pomoc) jest to specjalista z dziedziny prawa, który posiada wykształcenie prawnicze oraz odbyłą aplikację adwokacką, którą zakończył zdany egzaminem uprawniającym do pracy w zawodzie. Adwokat to zawód, który polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i innymi organami. Poza tym adwokaci angażowani są także do tworzenia umów, statutów i innych dokumentów.

Adwokat jako pełnomocnik procesowy to osoba, która jest upoważniona do występowania w procesie i reprezentowania interesów strony. Posiadanie pełnomocnika procesowego nie jest obowiązkiem strony, jednakże w niektórych sytuacjach, gdy strona nie może samodzielnie się reprezentować, jego obecność jest konieczna.

WAŻNE

Zadaniem adwokata jest utrzymanie wszelkich informacji w tajemnicy, a dodatkowo nie może on działać na niekorzyść swojego mocodawcy. Warto zaznaczyć, iż z tajemnicy tej, adwokata nikt nie może zwolnić.

W języku potocznym adwokat określany jest jako mecenas. Określenie to funkcjonuje również jako zwrot grzecznościowy w pismach, a także wtedy gdy bezpośrednio zwracamy się do osoby adwokata.

Zadania adwokata

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

Substytucja – czyli dalsze pełnomocnictwo adwokata

Zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy Prawa o adwokaturze (dalej jako: UPA) w wypadku, gdy adwokat prowadzący sprawę nie może wziąć osobiście udziału w rozprawie lub wykonać osobiście poszczególnych czynności w sprawie, może udzielić **substytucji** (łac. *substitutio* - podstawienie).

W prawie, pojęcie substytucji oznacza ustanowienie dalszego pełnomocnika, dla którego mocodawcą jest już ustanowiony pełnomocnik, np. adwokat. Za nieobecnego adwokata strony w danej sprawie, **jako substytut**, może działać tylko **inny adwokat lub radca prawny**.

Działania substytutu wywołują skutki prawne względem pierwotnego mocodawcy. Jako, że umowa wiążąca klienta z adwokatem ma **charakter umowy starannego działania**, często skierowanie sprawy do konkretnego adwokata może być związane z jego doświadczeniem oraz większą wiedzą w danej gałęzi prawa, dlatego umowa klienta z adwokatem może przewidywać, że będzie on działał wyłącznie osobiście i nie będzie udzielał dalszych pełnomocnictw (substytucji).

Zgodnie z Kodeksem cywilnym – pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników tylko wtedy, gdy umocowanie takie wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa (art. 106 KC). Nie zawsze zatem charakter sprawy pozwala na udzielenie dalszego pełnomocnictwa, niekiedy osobisty udział wybranego przez klienta pełnomocnika jest konieczny.

Powyższe uregulowanie jest możliwe w postępowaniu cywilnym, karnym i administracyjnym.

WAŻNE

Profesjonalny pełnomocnik procesowy (adwokat lub radca prawny) może udzielać dalszego pełnomocnictwa procesowego, czyli substytucji. Oznacza to, że może upoważnić innego radcę prawnego lub adwokata do reprezentowania swojego klienta.

Aplikant – pełnomocnik działający na podstawie UPOWAŻNIENIA adwokata

Aplikant adwokacki lub radcowski ukończył wyższe studia prawnicze, uzyskał tytuł magistra prawa oraz zdał egzamin wstępny na aplikację. Aplikant jest wpisywany na listę aplikantów przez okręgową radę adwokacką lub izbę radców prawnych. Przystępując do aplikacji dysponuje określoną wiedzą teoretyczną nabytą na studiach prawniczych. Następnie na aplikacji wiedza ta jest pogłębianą i uzupełnianą o aspekty praktyczne.

Podstawowym **celem aplikacji** jest przygotowanie aplikantów do należytego i samodzielnego wykonywania zawodu, w tym wykształcenie umiejętności z zakresu zastępstwa procesowego, sporządzania pism, umów i opinii oraz przyswojenie zasad wykonywania zawodu. Aplikacja trwa trzy lata. W tym czasie **aplikanci działają pod opieką patrona** (odpowiednio adwokata lub radcy prawnego), który czuwa nad ich pracą i szkoleniem. Dodatkowo aplikanci objęci są szkoleniem systemowym organizowanym przez dany samorząd zawodowy. W toku szkolenia praktyczna i teoretyczna wiedza aplikantów jest weryfikowana egzaminami.

WAŻNE

Po sześciu miesiącach aplikacji aplikanci mogą zastępować adwokata lub radcę prawnego przed sądami, organami ścigania, organami państwowymi, samorządowymi i innymi instytucjami, z wyjątkiem Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu.

Aplikant może reprezentować klienta przed sądem na rozprawie, może być obecny jako obrońca lub pełnomocnik na przesłuchaniu w prokuraturze, może brać udział przy czynnościach na Policji, może też podpisywać pisma procesowe (z wyjątkiem apelacji, skargi konstytucyjnej, skargi kasacyjnej), ma pełen dostęp do akt danej sprawy, przygotowuje projekty pism, umów, środków odwoławczych.

Aplikantów również obowiązuje tajemnica zawodowa i tajemnica obrończa.

Inni pełnomocnicy strony

Przepisy nie ograniczają kręgu osób mogących reprezentować stronę przed sądem wyłącznie do profesjonalnych podmiotów, jakim jest adwokat (radca prawny). W określonych sytuacjach stronę może zastępować również członek najbliższej rodziny, pracownik, czy nawet organ jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 87 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego **pełnomocnikiem może być także:**

- rodzic
- małżonek
- rodzeństwo
- zstępni strony - np. syn, wnuk, prawnuk
- osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia

W sprawach o **ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka** i o **roszczenia alimentacyjne** pełnomocnikiem może być również przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy

społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji społecznej, mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie.

Pełnomocnikami procesowymi mogą być także inne podmioty, więc gdy stroną jest:

- **rolnik** – przedstawiciel organizacji zrzeszającej rolników indywidualnych, gdy rolnik jest jej członkiem, w sprawach zw. z prowadzeniem gospodarstwa rolnego
- **konsument** – przedstawiciel organizacji konsumenckiej w sprawach zw. z ochroną praw konsumentów
- **twórca** - przedstawiciel organizacji wspierającej własność przemysłową w sprawach ochrony własności przemysłowej

Gdy adwokat nie może być ze swoim klientem w sądzie

Wiele czynników może mieć wpływ na niemożność osobistego reprezentowania klienta przez ustanowionego w sprawie adwokata, np. występowanie w sądzie lub dokonanie innych czynności:

- **przyczyny logistyczno-organizacyjne** – gdy sprawa prowadzona jest w danym sądzie, ale niektóre czynności trzeba przeprowadzić w innym miejscu oddalonym o kilkaset kilometrów od pierwotnego miejsca prowadzenia sprawy (na przykład w ramach pomocy prawnej świadek do danej sprawy przesłuchiwany jest przed innym sądem położonym znacznie bliżej miejsca zamieszkania tego świadka)
- **kolizja terminów** – gdy tego samego dnia, o podobnej porze wyznaczono dwie lub więcej czynności, w których adwokat powinien uczestniczyć
- **sytuacje losowe** –
 - adwokat nie dociera do sądu pomimo, że był już w drodze, np. przez wypadek
 - może nie być na posiedzeniu z uwagi na stan zdrowia – własny lub bliskich

W sytuacji, **gdy adwokat prowadzący sprawę nie może wziąć osobiście udziału w rozprawie** lub wykonać osobiście poszczególnych czynności w sprawie, w miarę możliwości powinien poinformować sąd oraz klienta o przyczynach swojej nieobecności i starać się zorganizować zastępstwo, czyli może on udzielić substytucji innemu adwokatowi (radcy prawnemu), albo udzielić upoważnienia aplikantowi adwokackiemu (radcowskiemu).

WAŻNE

Jeżeli w sądzie na rozprawie lub posiedzeniu strona jest sama, pomimo tego, że adwokat miał być obecny i nie ma żadnych informacji o przyczynach jego nieobecności, może poprosić sędziego o przerwę, aby skontaktować się z adwokatem, ewentualnie może złożyć wniosek o odroczenie terminu rozprawy lub posiedzenia.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.)

Autor: Dorota Ulikowska – Prawnik/Mediator

Strona 10

3. Kontrola trzeźwości pracowników na obecność alkoholu i innych środków działających jak alkohol

Pracodawca może wprowadzić wśród pracowników kontrole trzeźwości na obecność alkoholu w organizmie pracownika lub kontrole na obecność środków działających podobnie do alkoholu, mając na uwadze konieczność zapewnienia ochrony życia i zdrowia pracowników lub innych osób lub ochrony mienia.

Powyższe uprawnienie pracodawcy obowiązuje od 21 lutego 2023 r.

Podstawa prawna kontroli trzeźwości

Przepisy Kodeksu pracy (dalej jako: KP) przewidują, że pracodawca może uregulować przeprowadzenie kontroli trzeźwości z swoim zakładzie pracy (art. 22^{1c-1g} KP).

Niezależnie od regulacji kodeksowej, na podstawie znowelizowanych przepisów Kodeksu pracy wydane zostało rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 lutego 2023 r. w **sprawie badań na obecność alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu** w organizmie pracownika (dalej jako: RBOA), określające szczegółowe zasady przeprowadzania badań na zawartość alkoholu.

Pracodawca może kontrolować trzeźwość zatrudnionych, jeśli jest to niezbędne, np. do zapewnienia ochrony życia i zdrowia pracowników ewentualnie innych osób lub ochrony mienia.

WAŻNE

**Kontrola trzeźwości nie może naruszać godności
oraz innych dóbr osobistych pracownika.**

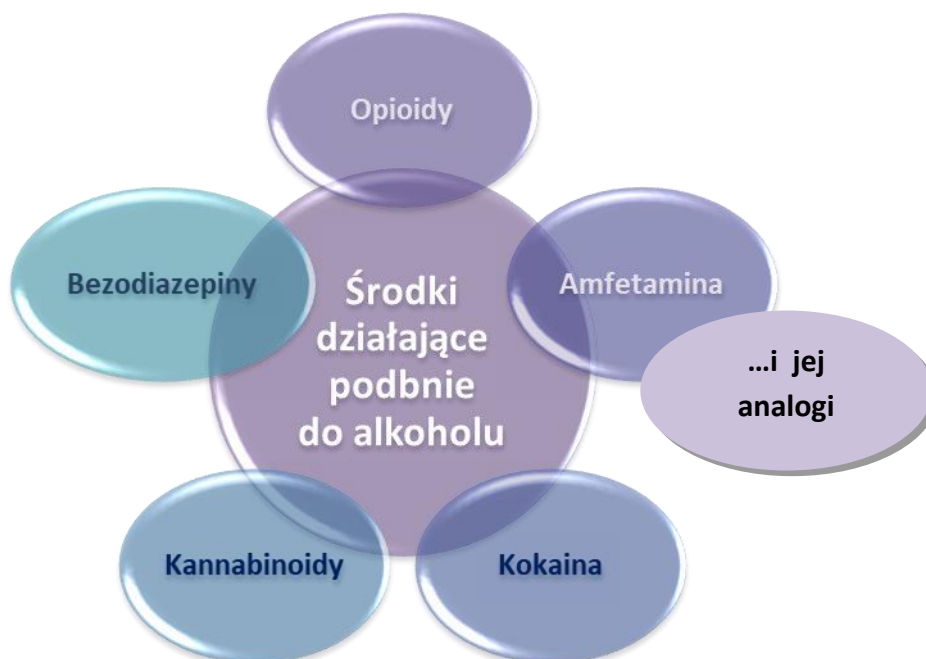
Badanie trzeźwości

Stan związany ze spożyciem alkoholu, lub innych podobnie działających substancji, nie jest neutralny w świetle polskiego prawa – zarówno w wypadku przestępstw lub wykroczeń, jak też w zakresie prawa pracy.

W celu stwierdzenia trzeźwości często przeprowadza się **pomiar stężenia alkoholu** w wydychanym powietrzu – oznacza to, że mierzy się ile miligramów alkoholu znajduje się w jednym litrze wydychanego powietrza.

Natomiast badanie **na obecność środków, działających podobnie do alkoholu**, polega na nieinwazyjnym pobraniu próbek śliny i umieszczeniu ich w urządzeniu do oznaczania metodą immunologiczną środków działających podobnie do alkoholu, zgodnie z instrukcją obsługi tego urządzenia. Do próbek, o których mowa powyżej, nie dodaje się innych substancji, poza znajdującymi się w zestawie urządzenia do oznaczania metodą immunologiczną środków działających podobnie do alkoholu.

W rozporządzeniu zdefiniowano środki działające podobnie do alkoholu (zob. § 10. RBOA)

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

Stan po spożyciu alkoholu oraz stan nietrzeźwości

Pracodawca nie dopuszcza pracownika do pracy, jeżeli:

- kontrola trzeźwości wykaże obecność alkoholu w organizmie pracownika wskazującą na stan po użyciu alkoholu albo stan nietrzeźwości lub
 - zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pracownik stawiał się do pracy w stanie po użyciu alkoholu albo w stanie nietrzeźwości lub spożywał alkohol w czasie pracy
- (zob. art. 22^{1d} §1 KP).

Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (dalej jako: UWTPA) **stan po użyciu** alkoholu zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do:

- stężenia we krwi od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu albo
- obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³

Natomiast **stan nietrzeźwości** (zob. art. 46 ust. 3 UWTPA) zachodzi, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do:

- stężenia we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu albo
- obecności w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³

Alkomaty w zakładach pracy

Pracodawca może sprawdzać trzeźwość pracowników standardowymi, przenośnymi alkomatami z jednorazowym ustnikiem. W tym celu może wyposażyć zakład w odpowiedni sprzęt, który weryfikuje trzeźwość metodą utleniania elektrochemicznego. Pracodawca może też, w celu zbadania trzeźwości, każdorazowo wzywać policję.

Badanie wydychanego powietrza przy użyciu urządzenia elektronicznego dokonującego pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, przeprowadza się z użyciem jednorazowego ustnika, który podlega wymianie każdorazowo przed przeprowadzeniem pomiaru. Badanie powyższe przeprowadza się przy pomocy urządzenia zwanego „analizatorem wydechu” (zob. § 3. ust. 1 i 2 RBOA) poniższymi metodami:

1. spektrometrii w podczerwieni – alkomaty najbardziej dokładne (stacjonarne)
2. utleniania elektrochemicznego – alkomaty prostsze (przenośne)

WAŻNE

Jeżeli pomiar wydychanego powietrza wykaże chociażby najmniejsze możliwe stężenie alkoholu, pracownik może zażądać od pracodawcy zweryfikowania tego wyniku przy użyciu bardziej specjalistycznego sprzętu do pomiaru.

Na żądanie pracownika, gdy alkomat wykaże u niego obecność alkoholu w wydychanym powietrzu (nawet najmniejszą) pracodawca ma obowiązek zweryfikować pierwszy wynik przy użyciu bardziej specjalistycznego sprzętu do pomiaru, czyli analizatorów, które są bardziej dokładne, oraz najczęściej stosowane do stacjonarnego badania np. w szpitalach, czy na posterunkach policji. Analizator ma także większy rozmiar niż alkomat oraz jest zasilany sieciową energią elektryczną (podłączany do prądu). Zwykły alkomat działa na baterie.

Podmiot uprawniony do badania trzeźwości

Pracodawca w drodze ustawy uzyskał możliwości **samodzielnego weryfikowania trzeźwości** swoich pracowników (zob. art. 22^{1c} §1 KP).

Niezależnie od kontroli pracodawcy, zgodnie z wprowadzonymi przepisami, pracodawca z własnej inicjatywy lub na żądanie pracownika niedopuszczonego do pracy może żądać przeprowadzenia **badania stanu trzeźwości przez organ** powołany do ochrony porządku publicznego.

Organ ochrony porządku publicznego to służba mundurowa (w tym służba specjalna), której zadaniem jest wykrywanie i zwalczanie działań naruszających porządek publiczny lub zagrażających bezpieczeństwu ludności.

W miejscach publicznych **organem powołanym do ochrony porządku publicznego jest:**

- Policja państwowa
- Straż gminna

W praktyce – pracodawcy będą musieli wzywać policję do końcowej weryfikacji trzeźwości. Metoda spektrometrii w podczerwieni nie powinna być wymagana na etapie badania w zakładzie pracy, natomiast organ ochrony porządku publicznego przeprowadza badanie stanu trzeźwości pracownika przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego.

Przebieg procedury badania trzeźwości

Procedura badania trzeźwości jest długotrwała i pełna wymogów formalnych, co budzi wątpliwości co do jej skuteczności.

Po pierwsze

Badania analizatorem nie można przeprowadzić przed upływem 15 minut od palenia papierosów, picia alkoholu, palenia papierosów elektronicznych lub używania wyrobów tytoniowych bezdymnych przez osobę badaną. Osoba wytypowana do kontroli zawsze może powiedzieć, że właśnie paliła papierosa przed rozpoczęciem pomiaru, więc kontrolujący albo musi odczekać 15 min. albo zrezygnować z badania pracownika.

Po drugie

Jeśli badanie zwykłym alkomatem wykaże w wydychanym powietrzu pracownika obecność alkoholu, należy przeprowadzić kolejne badanie, jednakże drugie (powtórzone) badanie powinno się odbyć dopiero **po upływie 15 minut**, a to oznacza, że pracownik zyskuje łącznie pół godziny.

WAŻNE

Podczas samego przeprowadzania pomiaru, aby był on wiarygodny, należy także przestrzegać określonych zasad, w innym wypadku każde badanie trzeźwości pracownik będzie mógł zakwestionować.

Po trzecie

Następnie pracownik, u którego badania dały pozytywny wynik, może jeszcze zażądać weryfikacji wyniku pomiaru metodą spektrometrii w podczerwieni. Mało tego, w przypadku, gdy nie będzie niedopuszczony do pracy — sam może żądać przeprowadzenia badania przez policję (chyba że wcześniej zażąda tego jego pracodawca, bo np. nie ma u siebie alkomatu ze spektrometrią w podczerwieni). Żądanie pracownika jest wiążące i trzeba jak najszybciej doprowadzić do przebadania pracownika specjalnym urządzeniem.

Reasumując

Długotrwała procedura może być wykorzystywana przez nieuczciwych pracowników do unikania negatywnych konsekwencji służbowych.

Skrajnie może dojść do sytuacji, gdy badania trzeba powtarzać oraz uwzględniać czas przerwy pomiędzy nimi, że stężenie alkoholu w wydychanym powietrzu spadnie do niskiego poziomu. Gdy funkcjonariusze policji na żądanie pracownika pojawią się ostatecznie u pracodawcy (a to może być już trzecie kontrolne badanie), stężenie alkoholu w organizmie pracownika z pierwotnego poziomu stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5‰) może spaść do stanu po użyciu alkoholu (stężenie we krwi od 0,2‰ do 0,5‰).

Podstawa prawna:

- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 16 lutego 2023 r. w sprawie badań na obecność alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w organizmie pracownika (Dz. U. 2023 r. poz. 317)*
- *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 ze zm.)*
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 165)*

Autor: Dorota Ulikowska – Prawnik/Mediator

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA I NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE W POWIECIE ŚWIDNICKIM W 2023 R.

2023	PUNKT 1 Świdnik budynek Starostwa Powiatowego ul. Niepodległości 13 II piętro, pokój 56 (wejście jak do SKOK)	PUNKT 2 Piaski budynek naprzeciw Urzędu Miasta Piaski ul. Lubelska 80, pokój 9	PUNKT 3 Trawniki Trawniki 636	PUNKT 4 Mełgiew ul. Partyzancka 2 (budynek Urzędu Gminy) zapewniono wsparcie dla osób niepełnosprawnych, podjazd do budynku, winda w budynku
<i>poniedziałek</i>	10:00-14:00	08:30-12:30	08:30-12:30	—
<i>wtorek</i>	08:00-12:00	08:30-12:30	—	08:30-12:30
<i>środa</i>	08:00-12:00	08:30-12:30	11:30-15:30	—
<i>czwartek</i>	08:00-12:00	08:30-12:30	—	08:30-12:30
<i>piątek</i>	08:00-12:00	08:30-12:30	08:30-12:30	—

Kto może skorzystać?

Z porad może skorzystać każda osoba, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej oraz przedsiębiorca w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej pod warunkiem, że dodatkowo złoży oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku.

FORMA ZAPISU

TERMIN WIZYTY USTALANY JEST:

telefonicznie

691 965 484

za pośrednictwem strony internetowej
przeznaczonej do zapisów

<https://np.ms.gov.pl/zapisy>

lub drogą mailową

pawel.czulczynski@powiatswidnik.pl

